

marife

dini arařtırmalar dergisi

Turkish Journal of Religious Studies

yıl / year: 13 • sayı / issue: 2 • yaz / summer 2013

İlahiyat Fakültelerinde Arapça Eğitimi ve Araştırmaları ile İmam Hatip Liselerinde Arapça Eğitimi ve Sorunları Çalıştaylarının Değerlendirmesi

Haz. Muhammet Vehbi Dereli

Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Arap Dili ve Belağatı Ana bilim dalı Öğretim Üyesi
mvdereli@gmail.com

Konya 6-8 Haziran 2013 tarihlerinde iki ayrı Arapça Çalıştayına ev sahipliği yaptı. Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Türkiye İmam Hatipler Vakfı tarafından düzenlenen “İlahiyat Fakültelerinde Arapça Eğitimi ve Araştırmaları Çalıştayı”, 6-7 Haziran 2013; “İmam Hatip Liselerinde Arapça Eğitimi ve Sorunları Çalıştayı” ise 8 Haziran 2013 tarihlerinde MÜSİAD Konya Şubesi Konferans Salonunda gerçekleşti. Her iki çalıştaya Türkiye’nin dört bir yanından, yaklaşık 50 İlahiyat Fakültesinde Arap Dili ve Belağatı alanında görev yapan yerli ve yabancı 100’den fazla öğretim elemanının yanı sıra İmam Hatip Liselerinde Arapça dersleri veren öğretmenler katıldı.

Birkaç yıldan bu yana çalıştay formatında daha düzenli bir yapıya bürünen bu toplantıların ilki 1991 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi bünyesinde Ankara’da, ikincisi 12-13 Nisan 1996 tarihlerinde Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi bünyesinde Bursa’da, üçüncüsü de 21 Haziran 2003 tarihinde Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi bünyesinde Sakarya’da gerçekleşmişti.¹ Geçen yılki çalıştayın ev sahibi ise Samsun’du. Çalıştay, 28-29 Nisan 2012 tarihlerinde Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından düzenlenmişti.

Konya’daki çalıştay, Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Ali Çiftçi’nin Kur’an-ı Kerim tilavetiyle başladı. Açılış konuşmasını yapan Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekan Yardım-

¹ Musa Yıldız, “İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretimi ve Problemleri Konulu Çalışma Toplantısı Değerlendirmesi”, *Nüsha*, IX, Bahar 2003, s. 209.

cısı ve çalıştay düzenleme kurulu başkanı Doç. Dr. Muhammet Tasa, Arapça öğretiminin günümüzde büyük bir önem arz ettiğini, hızlı bir şekilde artan İmam Hatip Okulları, İlahiyat Fakülteleri ve öğrencilerinin sayısının bu durumu doğruladığını, toplumu şekillendiren en önemli dört bilimden birinin dil olduğunu ve bu sebeple çalıştay süresince İmam Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakültesi hazırlık sınıfının yanı sıra lisans ve lisansüstü Arapça öğretiminin de problemler ve stratejik hedefler açısından ele alınacağını belirtti.

TIMAV Başkanı Abdullah Ecevit Öksüz de Arapçanın İslam'ın ve ümmetin dili olduğuna vurgu yaparak, kültürümüzün Arapça ile yoğrulduğuna, karanlık çağ olarak adlandırılan dönemde dahi var olan Arap dilindeki bilimsel içerikli milyonlarca el yazması eserin, Arapçanın köklü bir dil oluşunun en büyük ispatı olduğuna dikkat çekerek, bu çalıştaydan önemli sonuçların elde edileceğine olan inancını ifade etti.

Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet Saim Arıtan ise fakülte olarak 50. yılı geride bıraktıklarını ve üzerlerinde büyük bir sorumluluğun bulunduğu farkında olduklarını hatırlatarak, bu çalıştayın tüm İlahiyat Fakülteleri ve İmam Hatip Okulları adına önemli ve kritik bir toplantı olduğuna dikkat çekerek Arapçanın bir ilahiyatçı için ne kadar önemli olduğunun altını çizdi.

6 Haziran 2013 Perşembe günü, açılış sonrasında Prof. Dr. Mehmet Yalar'ın başkanlık ettiği 1. çalıştayın ilk oturumunda Hazırlık Sınıfının ders içerikleri, materyaller ve ders işleme yöntemleri değerlendirildi.

Doç. Dr. Muhiddin Okumuşlar'ın başkanlık ettiği 2. oturumda Hazırlık Sınıfının ders yeterlikleri ve ölçme-değerlendirme sistemleri tartışıldı.

Prof. Dr. İbrahim Yılmaz'ın başkanlık ettiği 3. oturumda ders hafta ve saatlerinin yeterliği, öğrencilerin devamsızlık hakkı gibi Hazırlık Sınıfı ile ilgili diğer meseleler masaya yatırıldı.

7 Haziran 2013 Cuma günü yapılan 4. oturuma Prof. Dr. Mehmet Şirin Çıkar başkanlık yaptı. Bu oturumda İlahiyat Fakültelerinin lisans ve lisansüstü eğitim-öğretimine dair konular ele alındı.

Prof. Dr. Mehmet Reşit Özbalıkcı'nın başkanlık ettiği 5. ve son oturum, 1. çalıştayın genel değerlendirme ve sonuç bildirisine yönelikti.

Cuma namazı sonrası misafirler şehir merkezindeki tarihi ve turistik yerleri gezdiler. Son olarak İlahiyat Fakültesini ziyaret eden akademisyen ve öğretmenler, Konya İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfında eğitim gören öğrencilerinin web tabanlı yıl sonu sınavını canlı olarak inceleme ve yerinde izleme imkanı buldular. Çoktan seçmeli ve açık uçlu sorulardan oluşan web tabanlı sınav, misafirlerce büyük ilgi ve takdir gördü.

8 Haziran Cumartesi günü 2. çalıştay gerçekleşti. Prof. Dr. İsmail Güler'in yönettiği ilk oturumda İmam Hatip Liselerindeki Arapça eğitimi, ders içerikleri ve materyaller açısından tartışıldı.

Prof. Dr. Hüseyin Elmalı'nın başkanlık ettiği 2. oturum, İHL Mesleki Arapça Eğitiminin sorunlarına yönelikti.

2. çalıştayın son oturumunu ise Prof. Dr. Nevin Karabela ile Prof. Dr. Yakup Civelek birlikte yönettiler. Bu oturumda günün genel değerlendirmesi yapılarak hem birinci hem de ikinci çalıştayın sonuç bildirimleri oluşturuldu.

Uzun maddelerden oluşan sonuç bildirimlerinden özet bazı başlıklar şöyle:

1. Yüksek Öğretime Giriş Sınavlarında genelde İHL meslek dersleri, özelde Arapça sorularına yer verilmelidir. Böyle olduğu takdirde İHL öğrencilerinin İlahiyat Fakültesi ya da Arap Dili ve Edebiyatı bölümlerine yönelik hazır bulunuşluk düzeyleri gelişme gösterecektir.

2. Hâlihazırdaki programda olduğu gibi, hazırlık sınıfından sonra Arapçaya ara verilmemeli, lisans düzeyindeki Arapça derslerinin yanı sıra, öğretim dili Arapça olan dersler de sayı ve kredileri itibarıyla mutlaka artırılmalıdır.

3. Özel bir komisyon marifetiyle öğrenci ve ders yeterlikleri net bir şekilde belirlenecektir.

4. Gerek lisans gerekse hazırlık sınıfında ortak ders içerikleri oluşturmak için çalışmalar yapılmalıdır.

5. Her fakültenin hazırlık ve lisans düzeyinde sürdürdüğü eğitim-öğretim faaliyetleri AKTS çerçevesinde düzenli bir yapıya büründürülmelidir.

6. İlahiyat Fakülteleri Arap Dili ve Belağatı alanında görev yapan öğretim elemanlarının bilgi paylaşımına yönelik bir eğitim portalı oluşturulacak, İHL öğretmenlerinin de bundan yararlanmalarına imkan tanınacaktır.

7. Ortak muafiyet sınavları gerçekleştirmeye zemin hazırlamak amacıyla ortak deneme sınavları üzerinde çalışılmalıdır.

8. Bu toplantılar her yıl farklı bir İlahiyat Fakültesi bünyesinde düzenli olarak yapılmalıdır.

Sayıları doksanı aşmış İlahiyat Fakültelerinde özellikle zorunlu hazırlık sınıfı ile birlikte, üzerinde fikir alışverişi yapılmaya değer pek çok hususun varlığı aşikârdır. Belli bir geleneği olan fakültelerle henüz kurulum aşamasındaki fakültelerin konumları da elbette değişiklik göstermektedir. Arapça öğretimi ise İlahiyat eğitiminin bel kemiğini oluşturmaktadır. Bu sebeple bu tür toplantılara mutlaka ihtiyaç vardır.

Konya’da düzenlenen bu çalıştayın birkaç yönden farklılık arz ettiği söylenebilir. Öncelikle, belki de ilk kez Türkiye’deki Arapça eğitim ve öğretimi, hem İlahiyat Fakülteleri hem de İmam Hatip Liseleri bağlamında iki ayrı çalıştayda ele alınmış oldu. Ortak katılımcılar Arapça eğitimini her iki düzeyde karşılaştırmalı olarak bütün yönleriyle değerlendirme fırsatı buldu.

Diğer yandan, iki çalıştayda da herhangi bir sunum yapılmadı. Bunun yerine oturum başkanları nezaretinde bütün katılımcıların söz hakkına sahip olduğu serbest oturumlar gerçekleştirildi. Bu da her oturumda çok daha fazla kişinin görüş paylaşımına olanak sağladı.